

“Ülkemizin Halk Sağlığı Okulu Gereksinimi” Workshop Sonuç Raporu

T.T.B. Halk Sağlığı Kolu

Türk Tabipleri Birliği Halk Sağlığı kolu tarafından 21-22 Aralık 1991 tarihlerinde Ankara’da düzenlenen “Ülkemizin Halk Sağlığı Okulu Gereksinimi” konulu workshop’a 66 uzman katılmıştır. Dört grup olarak yapılan tartışmaların birleştirilmiş sonuç raporu sunulmaktadır.

GEREKÇE

Her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de sağlık hizmeti veren kurum ve kuruluşlar hem günlük işlerini yürütürken hem de ileriye dönük planlamalarını yaparken bilimsel danışmanlık hizmetlerine gereksinim duymaktadırlar. Bu danışmanlık işleri içinde özellikle hizmetlerin sürekli olarak değerlendirilmesi, sorunların belirlenip çözüm yollarının ortaya konulması, bu çözümlerin denenerek kanıtlanması ve en uygun yöntemin kararlaştırılması gibi bilimsel çalışmalardan söz edilebilir. Ayrıca, her kademedeki ve her düzeydeki sağlık personelinin hizmet içi ve sürekli eğitimlerini sağlamak, özellikle sağlık yöneticilerini yetiştirmek, sağlık hizmetlerini ilgilendiren bütün alanlarda (tıbbi malzeme, koruma, tedavi, gıda, eğitim vb.) standartlar belirlemek, ülkenin gereksinim duyduğu uzman kadroları yetiştirmek, ülkemizi uluslararası düzeyde ve bilimsel ölçülerde temsil etmek, halkın sağlık eğitimini yönlendirmek için de akademik nitelikli sağlık kurumlarına gereksinim vardır.

Yüzyılı aşkın bir süre önce batı ülkelerinde bu gereksinimi karşılamak amacıyla “Halk Sağlığı Okulları” (Schools of Public Health) kurulmaya başlanmıştır. Bu çağdaş görüş ülkemizde de enstitüden oluşan “Hıfzıssıhha Müessesesi” kurulmuştur. Ancak, ne yazık ki, bu kurum istenilen düzeye erişememiş ve özellikle okul niteliği yok denilecek düzeye inmiştir. Öte yandan üniversitelerin içinde yer alan Halk Sağlığı Anabilim Dallarının gelişmelerini de engelleyici sorunlar vardır.

Bu olumsuzlukların aşılması için ülkemizde bir “Ulusal Halk Sağlığı Akademisi” kurulması bir gereklilik ve zorunluluktur.

Akademi mi? Okul mu?

Önerilen bilimsel kuruluşun adının “Ulusal Halk Sağlığı Akademisi” olması benimsenmiştir. Böylece “okul” teriminin çağrıştırdığı “kuramsal eğitim” kavramından uzaklaşarak hem kuramsal hem de uygulamalı eğitimi içeren ve araştırmacılığı ön plana alan bir kuruluş tanımlanmak istenilmiştir.

AKADEMİNİN İŞLEVLERİ

Akademünün, eğitim, araştırma, yayın danışmanlık ve hizmet işlevleri olmalıdır. Bu işlevler birbirlerini tamamlayacak nitelikte düzenlenmelidir.

A- Eğitim İşlevi

1- Akademi mezuniyet öncesi eğitim verilmeli, ancak Akademi, her türdeki sağlık personelinin mezuniyet öncesi eğitim programlarının düzenlenmesinde söz sahibi olmalı ve bu eğitim programlarını ülkenin gereksinimlerine uygun olarak yönlendirebilmelidir.

2- Akademi, sağlık hizmetlerinin her kademesinde ve bu hizmetleri sunan her kurum ve kuruluşta görev alan sağlık personeli (hekim, hemşire, ebe, biyolog, diyetisyen, veteriner, eczacı v.b.) ile yöneticilerin hizmet öncesi, hizmet içi ve sürekli eğitimlerine ilişkin planlama ve uygulamalar yapılmalıdır. Yöneticilerin eğitimine önem ve öncelik verilmelidir.

3- Akademi, Tababet Uzmanlık Tüzüğü’ne uygun olarak başta Halk Sağlığı olmak üzere uygun görülecek dallarda uzmanlık eğitimi yapmalıdır. Ayrıca, mezuniyet sonrası diğer tür eğitimlerin yürütülebileceği olanaklara sahip olmalıdır.

4- Akademi, her düzeyde ve türdeki eğitim yöntemlerinin geliştirilmesi, eğitim malzemelerinin tasarım ve yapımı gerçekleştirilmelidir.

5- Akademi, halkın sağlık eğitimi plan ve programlarının hazırlanmasına katkıda bulunmalıdır.

B- Araştırma İşlevi

6- Akademi, başta Sağlık Bakanlığı olmak üzere sağlık hizmeti sunan bütün kurum ve kuruluşların gereksinimlerine cevap verecek hizmet araştırmalarını öngörmeli, planlamalı ve yürütebilmelidir.

7- Akademi, ülkedeki sağlık hizmetlerini sürekli olarak değerlendirmelidir. Bu amaçla, Akademi’de sağlık ile ilgili her alanda bilgi toplayıp arşivleyen ve araştırmacıların kullanımına sunan bir dokümantasyon merkezi olmalıdır.

8- Akademi, yapacağı araştırma konularının seçimi, yapılması ve yorumlanmasında özgür olmalı ve bu konular için gereken bütün olanaklara sahip olmalıdır.

C- Yayıncılık İşlevi

9- Akademünün temel işlevlerinden biri de, eğitim

işlevini destekleyen her türlü süreli ve süresiz yayını yapması olmalıdır.

10- Akademi, yayıncılık konusunda kendi olanaklarına sahip olmalıdır.

D- Danışmanlık İşlevi

11- Akademi, Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere sağlık hizmeti sunan bütün kamu ve özel kesim kurum ve kuruluşlarına yönetsel ve teknik konularda danışmanlık yapmalıdır.

12- Akademi, yalnızca talep sonucunda değil, kendi gözlem ve araştırmalarına dayalı olarak da ilgili kuruluşlara önerilerde bulunabilmelidir.

E- Hizmet İşlevi

13- Akademini sağlık hizmeti sunma işlevi, eğitim ve araştırma işlevini destekleme ve bu işlevlerini gerçekleştirebilme ile sınırlı olmalıdır. (İlaç kontrolü, hava kirliliğinin kontrolü, zehir danışma merkezi gibi), ancak, salgınlar, kitlesel göç, doğal afetler gibi olağanüstü durumlarda Akademi belli yerlerde ve belli alanlarda doğrudan hizmet üstlenebilmelidir.

AKADEMİNİN YAPISI ve İŞLEYİŞİ

14- Akademi, özel bir yasa ile kurulmalıdır. Yasa tasarısının hazırlanışında ilgili bütün kurumların temsil edilmesi sağlanmalıdır.

15- Akademi, Sağlık Bakanlığı'na ya da YÖK'e bağlı olabilir. Ancak, Sağlık Bakanlığı'nın ciddi girişimleri ve başlattığı kuruluş çalışmaları dikkate alınarak, Akademinin Sağlık Bakanlığı'na "bağlı bir kuruluş" olması uygun olur.

16- Ayrıca, dileyen üniversite kendi bünyesinde "Halk Sağlığı Enstitüleri" ya da "Fakülteleri" kurabilir.

17- Akademi, kendi kendini yönetir biçimde kurulmalıdır. Yönetim ve akademik kadrolarına atamalar, eğitim programlarının hazırlanışı, araştırma projelerinin seçimi ve yürütülüşü ile bütçenin hazırlanışı ve harcanışı Akademinin kendi organlarının yetkisinde olmalıdır.

18- Akademinin başlıca üç organı olmalıdır: Bilim Kurulu, Danışma Kurulu, Yönetim Kurulu.

19- Akademi Danışma Kurulu'nda sağlık hizmetleri ile ilişkili olan bütün kurumların (Örneğin; DPT, YÖK, DİE, TÜBİTA, bazı bakanlıklar v.b.) temsilcileri bulunmalıdır.

20- Akademi Bilim Kurulu, Akademinin birim başkanlarından ve temsilcilerinden oluşmalıdır. Bu kurul Akademinin eğitim ve araştırma işlevini düzenlemelidir.

21- Akademi, işlevlerini yerine getirirken, başta üniversiteler olmak üzere ilgili olan ve yararlı görülen bütün ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş ve güçbirliği yapmalı, bu kuruluşlardan insangücü, para ve teknik yardım sağlayabilmelidir.

22- Akademi öğretim üyeleri, üniversitelerde öğretimüye ya da görevlisi olma esasları dikkate alınarak seçilmelidir. Özlük hakları ve ücretleri en azından Tıp Fakültelerinininkine eşdeğer olmalıdır.

23- Akademi öğretim üyeleri ve diğer akademik personeli halk sağlığı alanını ilgilendiren bütün meslek gruplarından (hekim, hemşire, diyetisyen, sosyal bilimci, istatistikçi, mühendis, ekonomist, hukukçu v.b.) olabilmelidir.

24- Akademi, kadrolu elemanlar yanısıra sözleşmeli (yerli ve yabancı) öğretim elemanları da görev alabilmelidir.

25- Akademi, katma bütçeli bir kuruluş olmalıdır. Devlet bütçesi dışında kalan kendi gelirleri arasında, proje gelirleri, eğitim gelirleri, hizmet gelirleri, uluslararası katkılar ve bağışlar sayılabilir.

26- Akademinin eğitim birimleri gereksinmeye göre düzenlenmeli ve geliştirilmelidir. Kuruluş döneminde şu birimlerin yer alması uygun olur: Epidemiyoloji ve İstatistik, Sağlık Yönetimi, Tıpta Sosyal Bilimler, İş ve İşçi Sağlığı, Çevre Sağlığı, Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması, Bulaşıcı Hastalıklar, Toplum Beslenmesi, Sağlık Eğitimi.

27- Akademi, eğitim ve araştırma işlevini ülkedeki bütün sağlık kuruluşlarında yürütür. Gerekli gördüğü takdirde Akademi bir ya da daha çok "Eğitim ve Araştırma Bölgesi" kurabilir. Özel konularla ilgili (hava kirliliği, ilaç denetimi, toksikoloji gibi) laboratuvarlar kurabilir.

SONUÇLAR (ÖZET)

- Bir Ulusal Halk Sağlığı Akademisi gerekli ve zorunludur.
- Söz konusu Akademinin kuruluşunda geçmişteki uygulamalar iyi değerlendirilmeli, hatalar tekrarlanmamalıdır.
- Bu Akademi özel bir kanun ile kurulmalıdır.
- Akademinin Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş olması uygun olur. Ayrıca isteyen üniversitelerde "Halk Sağlığı Enstitüleri" ya da "Fakülteleri" kurulabilir.
- Akademi kendi kendini yönetir biçimde kurulmalıdır.
- Akademi katma bütçeli olmalıdır.
- Akademi öğretim elemanları, üniversite öğretim üyelerine eşdeğer konumda ve aynı haklara sahip olmalıdır.
- Akademi öğretim elemanları ve öğrencileri halk sağlığı ile ilgili bütün meslek dallarından olabilmelidir.
- Akademinin temel işlevleri uzmanların yetiştirilmesi, hizmet içi eğitim, sürekli eğitim, halk eğitimi, araştırmalar yapmak ve sağlık hizmeti sunan kuruluşlara danışmanlık olmalıdır.